

Proctor 78

No. Q.405.78

J.L. Whitney Fund

Probe vponis adelphi opusculum
feliciter sic incipit

EN LA PARTIN DE LEVRE LOVER DIEV,

PLEV, NO' DONNER TÈPS, DE CE FAIRE ET ESPACE,

CHACUN DE NOVS, DOIT. POWR AVOIR SA GRACE,

A LVYD COS PVRC QV LVY

James L. Whitney
Apr. 28 1937
J

¶ Sequitur prologus

Centones apud grammaticos vocari solent, qui seu maronis ad propria opera (more centenario) ex metris hinc inde compositis in unum sarcunt corpus: ad facultatez probate cuiusqz materie deniqz probavtor adelphi: centonem ex virgilio. de fabrica mundi et euangelis plenissime expressit. materiam secundum versus exposita et versibus secundum materiam continuatis.

*centones sunt quosdam ex rebus
maiorum carum adunat*

¶ Totius operis prelibatio

Amor ducum temerasse duces placida
federa pacis
(Regnandi miseros tenuit quos
dura cupido)

Diversasqz neces regum crudella bella
Eognatasqz acies pollutas cede parentum
Insignes clipeis multoqz ex hoste trophæa
Sanguinez persos (tulerat quos fama) triumphos
Imnumeris totiens viduatas clibus vrbes.

Confiteor scripsisse. sat est meminisse malorum.
Nunc deus omnipotens sacrum (precor) accipe carmen.

Eterniqz tuis septemplex ora resolve
Spiritus atqz mei resera penetralia cordis.

Inuocatio

Archana vt possim vatis bona cuncta referre
Non nunc ambrosii cura est mihi querere nectar.
Nec libet aonio de vertice ducere musas/
Non mihi saxa loqui vanus persuadeat error/
Lorigenasq; sequi tripodas et inania vota
Iurgantesq; deas procerum / victosq; penates.
Nullus enim labor est verbis extendere famam:
Atq; hominum studiis paruam disquirere laudē
Castria sed forte magis imitata beatos
Que sitiens hausi sancte libamina lucis:
Hinc canere incipiam: presens deus erige mentē.
Virgilium cecinisse loquar pia munera christi.
Rem nulli obscuram repetens ab origine pandā
Si qua fides animi: si veros fusa per artus
Mens agitat molem: et magno se corpore miscet
Spiritus: et quantum non noxia corpora tardant
Terreniq; hebetant artus: moribunda q; mēbra.
O pater oq; hominum / rerūq; eterna potestas!
Da facilem cursum / atq; animis illabere nostris
Tuq; a deo / nostrumq; vna decurre laborem
Hate patris summi vigor et celestis origo:
Quē primi colimus meritosq; nouam honores.

Jam noua progenies: omnis quā credidit etas .
Jam meminī veterum voluens monumēta viroz
Et moysem ante omēs alios cecinisse per orbem:
Que sunt: que fuerint: et que vētura trahantur
Omnia: vt ipse tener noster concreuerit orbis
Felix qui potuit rerum cognoscere causas
Unde hominum/pecudūq; genus viteq; volātū:
Et que marmoreo sunt mōstra sub equore: pōtus
Et si quid simul ignis habet: vel mobilis humor
Haud aliter p̄ima crescentis ymagine mundi
Illuxisse dies alium ve habuisse tenorem
Erediderim: maior rerum mihi nascitur ordo.
Si qua fidem tanto est operi laturayetustas
Namq; fatebor enim leuūm spectacula rerum:
Sēper equos atq; arma vtrū/pugnasq; canebā.
Et studio incassum voluit exercere laborem
Omnia tentauit. potior sententiā visa est
Pādere res altas tetra et caligine mersas:
Inq; dies aliquo tandūdum inuadere magnuz
Mens agitat mihi: nec placida contenta quiete ē
Ore fauete omnes: letasq; aduertite mentes
Matres. atq; vtri pueri. innupte puelle

A 11

De creatione mundi
de terre solis lune &
stellarum:

Exequutio operis

Dixitque celum ac terras. caeposque liquentes
Lucetque globum lune/solisque labores
Ipse pater statuit: vos o clarissima mundi
Lumina. labentem celo: ducitis annum:
Nam neque erat astrozum ignes: nec lucto? ciber:
Et neque ante: quibus bigis subiecta tenebat.
Et chaos in praecipue tantum tendebat ad umbras
Quamvis ad etherum: celi suspectus olimpum.
Tunc pater omnipotens rerum aut summa potestas
Aera dimittit tenebrosam et dispulit umbras.
Et medium luci atque umbris tam diuidit orbem
Sydera cuncta notat tacto labentis celo
Intentos voluens oculos qua parte calores
Austernos tulerit/qua terga obuenterit aeri.
Postque cuncta videt celo constare sereno
Omnipotens/stellis numeros & nomina fecit
Temporibusque parem diuisit quattuor aequum.
Estus et pluuias. et gentes sydera ventos/
Atque hec ut certis possemus discernere signis:
Uere tument terre et genita sita semina possunt
Ac medio totas esu terit aera fruges.

De quattuor tempo-
ribus anni vere esta-
te autumno & hyeme.

Et varios ponit fetus autumnus / et atra

Uenit rema: teritur sicidoma bacca trapetis.

Atq; in se sua peruestigia volatur annus.

Tempore iam ex illo secundis ymbribus ether

Magnus alit magno commixtus corpore fetus.

Et iam pulma novo spargebat lumine terras:

Ducebatq; diem stellis auroza fugatis:

Tunc curare solum et viscidere nereia pontho

Incipit / et rerum paulatim sumere formas:

Et varios pelagi facies inmaria cete

Equora verrebant: caudis: estumq; secabant:

Thetion et vasa circabant / equora ponthi

Jam sole in. a. so. lam. rebus luce reatit:

Et trans ro. am. late dispergit amarum.

Postera lamq; dies primo surgebat eoo

Fundit humus flores / et frondes explicat omnes

Sanguineos / inculta rubent amarica baccis]

Non raris horum non vili obnoxia cure

Tertia lux gelidam celo dimouerat vmbream :

Eula tunc resonant aibus virgulta sonorum.

Et gelidas corui presso dant gutture voces

Hec gemere acria cessabit turtur ab v

De pria die z de o
peribus in ea factis

De scda die z opib9
in ea factis

De quarta die.

Quarto terra die variarum monstra ferarum/
Omnigenūq; pecus nullo custode per herbas
Educit siluis subito mirabile visu.

Tunc demū mouet arma leostunc pessima tigris
Scamosusq; draco et fulua ceruice leena
Seuire ac forme magnozū vlulare lupozū
Cetera pascuntur viridēs armenta per herbas
Nec gregibus liquidī fontes nec gramina desunt

De sexta die

Jamq; dies alterq; dies processit et omne
Hoc virtutis opus diuine mentis/et haustus
Prospectens genitor diuersis orbibus orbis
Explere mentem nequit: ardescitq; videndo
Terrarū tractusq; maris/celumq; profundum :
Altituum pecudumq; genus secumq; volutat.

De creatōne primi
hoīs de limo terre .

Qui mare qui terras omni dictione tenerent
Iheu segnes terre faceant: iuuat vsq; morari
Talia versenti subito sententiā sedit
Felicemq; trahit lumen fingitq; premendo.
Pingue solum primis ex templo a mensib; anni
Jamq; improuiso tantę pietatis ymago
Processit noua forma viri pulcherima primum.
Os humerosq; deo similes/ mentemq; manūq;
Malius agit deus atq; opera ad mala remittit

Queritur hinc alius ne quisq̄ ex agmine tanto
Audeat adire virum (socus) ve in regna vocari
Haud mora: continuo placidū per mēbra quietē
Dat iuueni, et dulci declinat lumina somno
Atq; illi medio in spacio iam noctis opace
Omnipotens genitor costas et viscera nudat
Harum vnā inueni lateri et cōpagibus arctis
Eripuit: subitoq; oritur mirabile donum?
Argumentum ingens clara cum luce refulsit
¶ Insignis facie pulcro cum pectore virgo.
Jam matura viro, iam plena nubilibus annis
Olli somnum ingens rupit pauor ossaq; z artus
Contugium vocat: et stupefactus noia pressit:
Excepitq; manum: dextrāq; amplexus adhesit.
¶ His demum exactis torquet qui sidera mundi
Insit eo dicente premit placida equora pontus.
Et tremefacta solo: ellus silet arduus ether.
¶ Iuue felices: interq; virentia culta
Fortunatorum nemonum sedesq; beatas
Hec dom⁹. hec patria est: requies ea certa labor
His ego nec metas rerum nec tempora ponam.
Imperium sine fine dedit: multosq; per annos

Non est bonū hoiez
esse solū et misit do
minus soporē i adā

Qua etate eua cres
ta fuit

Ostendens dom⁹
ade paradisi delectas
dixi eos immorta
les viuere si sua mā
data custodierint

Non rastrum patietur humus: nec vinea falcem:
Et genus immortale manet: nec tarda senectus
Debilitat vires animi: mutatq; vigorem.

Hos (que nunc dicam) animis aduertite vestris.

De ligno scie boni z
mali quod prohibet
dñs ne tangant

In medio ramos ramosq; brachia tandem
Est in conspectu ramis felicibus arbor:

Quam neq; fas igni cuiq; nec sternere ferro:

Religione sacra nunq; concessa moueri:

Quacunq; hora co-
mederitis morte mo-
rtemini

Hac quiscunq; sacros deserperit arboris fructus

Morte luet merita: nec me sententia vertit.

Hec tibi iam prudens aliquis persuadeat autor

Commaculare manus: liceat nec voce moueri

Femine a: nec te vllius iam violentia vincat:

Si te digna manet diuini gloria ruris.

De delictis paradisi.

Postq; cuncta pater celi cui sydera parent

Composuit: legemq; dedit: camposq; nitentes

Desuper ostentat: tantarum gloria rerum

Ecce autem primi sub lucem solis et ortus:

Deuenero locos: vbi mollis amaricus illos

Floribus et dulci aspirans complectitur vmbra:

Hic ver purpureum: atq; alienis messibus estus.

Hic liquidis fontes: et celi tempore certo

Dulcia mella premunt: hic cædida populus antro

Imminet: et lente texunt umbraculavites:

Inultant crocels alantes floribus hortii.

Inter odoratum lauri nemus ipsaq; tellus

Omnia liberius nullo poscente ferebat.

Fortunati ambo: si mens non leua fuisset.

Coniugis infandę docuit post exitus virgens

¶ Jamq; dies infanda aderat per florea rura

Ecce inimicus atrox immensis orbibus anguis

Diabolus venit ad
euam

Septem virgens giro: septena volumina versat

Hec visu facilis: nec dictu effabilis vlli

Obliqua insidiosa ramo frondente pependit

Uipeream inspirans animam. cui tristia bella

Freq; insidieq; et crimina noxia cordi.

Odit et ipse pater. tot sese vertit in ora:

Arrectisq; horret squamis et nequid in ausum

Aut intentatum sceleris ve deliue relinquat:

¶ Hic prior aggreditur dictis: seq; obtulit vltro:

Sic ait: o virgo ludis habitamus opacis:

Uisparumq; thoros et prata recentia riuus

Incolimus: que tanta animis ignavia venit?

Strata latent passim sua queq; sub arbore poma

De commestione li
gni vetiti.

Uocula sunt liquidi fontes celestia dona |
Attrahere nefas: id rebus deficit unum.
Quis prohibet causas penitus tractare lactentes
Uana supersticio: rerum pars altera adempta est
Conditio mea: si non irrita dicta putares
Auctor ero audandi sacrata resolvere fura.
Tu coniunx. tibi phas animam tentare precando
Dux ego vester ero: et tua mihi certa voluntas.
Extruisimusq; thoros, dapib; epulamur opimis.
Sic ait: et dicto citius quod lege tenetur:
Subiciunt epulis olim venerabile lignum:
Instituuntq; dapes, contactuq; omnia fedant.
Precipue insistit pesti deuota future:
Miraturq; nouas frondes et non sua poma!
Causa mali tanti sum motenus attingit ore.
Maius adorsa nefas amor eq; orsa furore
Heu misero coniunx aliena ex arbore germen
Obicit: atq; animum subita dulcedine mouit.
Continuo noua lux oculis effulsit at illi
Terrentur visu subito: nec plura morati
Corpora sub ramis obiectu frondis inumbant
Confertum tegmen, nec spes opis ylla dabatur.

Et tamen hæc nullis hominum rerumque repletor

Observans oculis cedes et facta tyranni

Præsens it: notumque ferens quid femina possit:

Continuo inuadit: procul o procul este profani

(Conclamat) celum et terras qui numine firmat.

At illi longe gradientem / et dira frementem

Ut videre: metu versi retroque ruentes

Diffugiunt: silvasque et sic ubi concaua furtim

Saxa petunt: piget incepti: lucemque nec auras

Respicunt: celi tedet conuexa tueri.

Non longum in medio tempus: cum creber ad aures

Uisus adesse pedum senitus: genitorque per auras

Talibus alloquitur dictis: atque increpat ultro.

Infelix: que tanta animum dementia cepit?

Quis furor iste nouus? quo nunc quo reditis (iqt)

Regnorum immemores? que mentem insaniam mutat

Dicite: que lucis miseris tam dira cupido:

Maturete fugam. totoque abistite luco:

Nec reuocare gradum (si quando aduersa vocarit)

Est licitum. flammis ambit torrentibus amnis

Per medium stridens: torquetque sonantia saxa

Attollitque glomos flammarum: et sydera lambit

Bi

Aperti sunt autem oculi eorum.

Quomodo increpauit eos deus.

Adā fatetur peccat
seu uxoris sue psuasu

Ille sub hęc: tua me genitor tua tristis ymago
His posuitq; locis: merui nec: deprecor (inquit)
Omnipotēs: sonitūq; pedum/ vocemq; tremisco
Concius audaciū facti: monitiq; sinistr.
Femina fert tristes succos tardumq; saporem.
Illa dolos dirumq; nephas sub pectore versans
Iudicio infando insontem moxitura puella
(Dum furit) incautum crudeli morte p: emitt.
Suasit enim: scis ipse: nec est te fallere culq;
Ut vidi: ut perii: ut me malus abstulit error.
Contigimusq; manu: que non sua semiat arbor
Tunc pater omnipotens sollo se misit ab alto:
Accipite ergo animis: atq; hec mea figite dicta.

Maledixit deo dya
bolo

Tuq; p: lor scelere ante alios immanior omnes:
Quem nec longa dies: pietas nec mitigat vlla:
Hortator scelerū coluber mala gramina pastus
Desidia/latamq; trabens inglorius aluum
Cede locis (multiq; hominum cogentibus) ipse
Lentus vbi argilla: et dumosis calculus aruis
At nbi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis
Omne eum ferro teritur. p:imusq; per artem
Deu miserande puer terram insectabere rastris

Et sonitu terre bis aues. horrebit in aruis
Carduus: et spinis surget paliuis acutis
Lappeq; et tribuli. et fallax herba veneni.
At si triticeam in messem robustaq; farram
Exercebis humum: frustra expectabis aceruuz
Concussa q; fame in siluis solabere quercu.
Insuper hi suberunt morbi. tristisq; senectus
Et labor et dire rapit inclementia mortis.
Hec tibi semper erunt: Tu q; o sacussima puir
Non ignara mali caput horu et causa malorum:
Magna lues commissa tibi. heu perosta nescis:
Nec que te circumstant. deinde pericula cernis:
Nunc modere: vt merita es tota que mente peristi
Nec mea iam mutata loco sententia cedit
At iuuenem primum seuius circumstitit horror
Diriguere oculi: nec te celare tenebris
Amplius et notas audire. et reddere voces.
Quo mora: festinant iusti: raptisq; feruntur
Passibus: et pariter gressu per opaca viarum
Courtprunt spaciū medium: limenq; relinquunt:
Slenes: et paribus curis vestigia signant.
Cum victum in siluis baccas lapidosaq; coque

Anno expleto eua
peperit duos filios
abel et caim

Caïm per inuidias
occidit fratrem suū
abel

Dant rami: et vulsis pascunt radicibus herbe
Interea magnum sol circūvoluitur annum.
Matri longa decem tulerunt fastidia menses:
Unde homines nati: durum genus: indē per artē
Aut herbe campo apparent: aut arborē frondes:
Inq3 neuos soles audent se gramine tuto
Credere. et a lentis vnam dimittere ramis
Instituunt: vdoq3 docent molescere succo.
Tunc fratres gemini adolent altaria cędis
Alter in alterius prelato inuidit honore:
Horresco referens cum sanguinitate propinquus:
Excipt incautum: patriasq3 obtruncat ad aras
Sanguine fedantem (quos ipse sacrauerat) ignes
Tunc genitor virus serpentibus abdedit antris
Mellaq3 decussit foetis: ignemq3 remouit:
Predariq3 lupos iussit: pontumq3 moueri.
Et passim riuīs currentia vna repressit.
Mox et frumētū labor additus: vt multa culmos
Esset rubigo: et victum seges egra negaret.
Tunc laqueis captare feras/et fallere visco
Inuentum: et duris ingens in rebus egestas
Mouit agros curis acuens mortalia corda:

Deterior donec paulatim ac discolor etas.

Ferrea progenies durum caput extulit armis

Et belli rabies: et amor successit habendi

Iustitia excedens terris vestigia fecit:

Hec longum in medio tēpus. furor iraqz mentē

Precipitent gaudent profusi sanguine fratrum.

Condit opes alius. de fossisqz incubat auro.

Hec voluit miserans inopē: dextram qz tetendit.

¶ Tūc pater omnipotens graulter cōmotus ab alto

Ethere se misit: tellurem immitit in vndas

Diluuium mittens: celumqz in tartara soluit:

Sternit agros. sternit fata leta: boumqz labores.

Diluit/implentur fosse/ et caua flumina crescunt:

Et genus omne neci pecudum dedit omne ferarū

¶ Tunc pietate grauē ac meritis (mirabile dictu)

(Qui fuit inuentor et seruantissimus equi)

Eripuit leto tantis surgentibus vndis

Et genus omne noue stirpis reuocetur: haberet:

Diluuiū ex illo patribus dat iura vocatis

Omnipotens magnisqz agrat sub legibus eum

Quid memorē infandas cedes? quid facta tyrāni?

Nesciaqz humanis precibus māsuescere corda?

B u

¶ Hoc cū famula sus
liberatur

Egyptum virensq; orientis: et vitima bella?
Magnanimosq; duces totiusq; origine gentis?
Quo cursu deserta petunt simul 2 tribus: et gens
Magna virum tanti meriti non immemor vnaq;
Quos sacerdotes assint altera iuxta?
Quosq; pii vates pro libertate recusant:
Qui bello extincti reges: qui litore rubro
Rex genus egregium (magno inflamato furore)
Complerit campos: adeo quibus arserit armis
Agmen agens equitum et florentes ere catenas
Cetera facta patrum, pugnataq; in ordine bella
Pretereo: atq; aliis post me memoranda relinquo

Hic de nouo testa:
mento agitur i pal
mis quomodo pphete
poixerunt filius dei
in carne venturum:

Hunc ad te / et tua magne pater psulta reuocor
Maus opus moueo. vatum predicta precium
Aggredior: quibus angusti terminus cui
Accipiat: tentanda via est: qua me quoq; possim
Tollere humo: et nomen fama tot ferre per annos
ex tua progenies celo descendit ab alto:
Attulit et nobis aliquando oprantibus etas
Auxilium. aduentumq; tui. cum semina pulmū
Virginis os habitumq; gerens (mirabile diu)
Hec generis nostri pueruz / nec sanguinis editi

Sed que terrifica ceciderunt omnia vates.

Aduentare virum populis terrisq; superbis

Genus ab ethereo: qui viribus occupet orbem

Imperium oceano famam qui terminet astris

¶ Jamq; aderat promissa dies quo tempore primus

Extollet ob sacrum diuine stirpis ymago

Missa sui imperio venitq; in corpore virtus

¶ Data deo salutaris chari genitoris ymago.

¶ Ille aut mora conuulsus celi regione serena

Stella facem ducens multa cum luce cucurrit

Agnouere deum proceres cunctisq; repente

Muneribus cumulant, et sanctum sidus adorant

Tunc vero manifesta fides clarumq; patet

Omen erat virtutis: et ipsi agnoscere vultus

Flagrant: et que dant diuini signa decoris

¶ Procinus ad regem magno clamore ruentum

Fama volat: magnasq; acuit rumoribus iras:

Incenditq; animum matrisq; adlabitur aures:

¶ Illa delos, dirumq; nefas haud nescia rerum:

¶ Presentis: motusq; excepit prima furoris

¶ Precida venturi furtim mandauit alendum:

Dum curę ambigua: dum mens exelluat iras

De natiuitate domini
ni nostri iesu christi

De tribus magis quos
portat stella babilonia
enim vsq;

¶ In fine omnium et
¶ In fine omnium et
¶ In fine omnium et
¶ In fine omnium et

Herodes iratus est
propter puerum natum

Herodes iussit pue-
ros abimatu et ifra
propter christum

De presepio domini.

Jesus año duodeci-
mo inuentus est in
ter doctores allegat
pphetias de messia
in lege pmissis

Mirabatur omnes
sup doctrina eius

At rex sollicitus stirpem et genus omne futurum
Precipitare iubet subiectisq; vrere flammis
Multa mouens: mittitq; viros: q; certa reportet:
Haud secus ac iussi faciunt rapidisq; feruntur
Passibus: et magnis urbem clamoribus implēt
Continuo audite voces: vagitus et ingens:
Infantumq; anime flentes: ante ora parentum
Corpora natozum steruuntur limine primo
At mater gemitu non frustra exterrita tato
Ipsa sinu pre se portans turbante tumultu
Infantem fugiens plena presepia redoit.
Hec natum angusti subter fastigia tecti
Nutribat teneris indulgens vbera labris:
Hec tibi prima puer fundent cunabula flores!
Mixtaq; ridenti passim cum baccare tellus
Et iam finis erat perfecto temporis orbe:
Ut primum cessit furor et rabida ora quierunt:
Ante annos animum gestans celestis origo
Per medias vrbes gradit: populosq; ppiquos:
Illum omnis tectis/agrisq; effusa iuuentus
Attonitis inhians animis prospectat euntem
Turbaq; miratur mirum quis spiritus illi

Quis vultus vocis ve sonus / vel gressus eunti est

¶ Continuo vates (nanqz is certissimus auctor)

Ne procul a gelido secretum flumine vitit.

Tempus (ait) deus ecce deus: cui maxima rerum

Verborūqz fides. tu non eris alter ab illo

Fortunate puer: celi cui sydera parent:

Sic equidē ducebā animo: rebarqz futurum

Expectare venis spes et solacia nostri

Hec vbi dicta dedit: fluuio mersare salubri

Acceptit vententem: ac mollibus extulit vndis

¶ Exultantqz vada: et subito commota columba

Deuolat: atqz caput sup astitit. inde repente

Radit iter liquidū: celeres neqz commouet alas

¶ Huc omnis turba ad ripas effusa ruebat

Certatim longos humeris effundere rores:

¶ Tunc genitor natum dictis compellat amicis.

Mate mee vires: mea magna potentia solus

Et pre dulce decus magnum rediture parenti

A te principium tibi desinit accipe (testor)

O mea progenies: qua solvtrunqz recurrens

Aspicit oceanum perfecto leus honore

Omnia sub pedibus vertiqz regiqz videbis

De iohanne baptista
et quomodo baptisauit christum

Quomodo spiritus
sanctus aparuit in
specie columbe

Multi baptisabant

Glor patriis audita
est hic est filius meus
dilectus.

Tu regem imperio populos matresq; virosq;
Iam pridem desides animos desuetaq; corda
Ignarosq; vte mecumq; diu miseratus
Aggredere: et votis iam nunc assuesce vocari:
Dixerat: ille patris summi parere parabat:
Imperioq; instans operi regnisq; futuris
Heu pietas: heu prisca fides: quas dicere grates
Inciplam: si parua licet componere magnis
Nec mihi iam primam antiquā spes vlla vidēdi
Nec spes libertatis erat: nec cura salutis
Hic mihi responsum primus dedit Ille parenti:
Concretam exemit labem: purumq; reliquit
Ethereum sensum: meq; in mea regna remisit:
Illum ego per flammās (agerē si fertibus exul)
Per varios casus: per mille sequentia tela
(Quo res cunq; cadunt) vnum pro numine tanto
Exequerer: sterneremq; suis altaria donis:
Huius in aduentu tantarum numina laudum:
Ipsi letitia voces ad sydera iactant
Intonsi montes: responder omnia valles
Tempore non alio magnū et memorabile nomen
Serpentum furiale malū meminisse necesse est

Aufus qui netiam (fama est obfcurior annis)

Compellare virum et venendi pofcere caufas

Hunc ubi tendentem aduerfus per gramina vidit

Substitit: infremuitq; ferox: dominumq; potēte;

Sanctius hac ferpens affatur voce superba:

Uera nefe facies verus mihi nuncijs affers:

Quod gen? unde domo qui noftra ad limia tēdis

Fare age quid ventas: nā te dare fura loquuntur:

Aut quis te iuuenum confidentiffime noftras

Iuffit adire domos: pactq; imponere morem?

Non equidem in uideo: miroz magis: accipe porro

Quid dubitem: et que nūc animo fententia furgat

Uest domus alta voca zephyros: et labere pennis

Ardua tecta petens: aufus te credere celo

Si modo (quē meōras) pater ē: tibi fydera parēt

Illi fubridens (fedato pectore) fatur

Haud vatum ignarus venturiz infcius es:

Diffimulare etiam fperaffi perfide ferpens

Ne dubita: nam vera vides: opta arova pennis

Aftra fequi: claufumq; caua te condere terra

Quo periture ruis: maioraq; vrbibus audes?

Cede deo toto profectus corpore terra

Diabolus tentauit
dominum

Si filius defes mlt
te te deorfum.

Non tentabis dnm
deum tuum.

Reliqt eū dyabolus

Populi vndiqz cō-
fluebant ad christū:

Dñs pmittit regnū
celorū sequentibus
monita sua

Dñs pmittit penas
īferni oibz reprobis

¶ Nec plura is: ille admirans mirabilē donum
Fronte premū terram: et spūans agitore cruento
Contentusqz fuga cecis se immiscuit vmbriis

¶ Interea magna volitans it fama per vrbes
Conuenere viri mens omnibus vna sequendi:
In quascunqz velt pelago decurrere terras
Multi preterea (quos fama obscura recondit)
Circumstant fremitu dempsō: stīpantqz frequētes
Exultantqz animis: iam plurima turba
Hunc tenet: atqz humeris extantem suscipit altis

¶ Quos vbi consertos audere in prelia vidit:
Incipit: et dictis osulnum spirat amorem?
Discite iustitiam moniti: et succurrite fessis
Pro se quisqz viri (que cuiqz est copia) leti
Cōmunemqz vocate deum melio: a sequemur:
Quoqz vocat vertamus iter: via prima salutis
Intemerata fides: et mens sibi conscia recti
Vobis parta quies perfecto temporis orbe:
Nam qui diuiciis soli incubuere repertis:
Nec partem posuere suis: dum vita maneret.

¶ Pulsatus ve parens et fraus immixta clienti
¶ Tunc cū frigida mors animo se duxerit artus

Inclusi penam expectant (que maxima turba est)

Inferniq; scient tenebris veterumq; malorum

Supplicia expendant alii sub gurgite vasto

Infectum eluditur scelus: aut exurit igni

Turbidus hic ceno/vastaq; voragine gurges

Estuat: atq; omnem cochliti eructat harenam

Hinc exaudiri gemitus: et seua sonare

Uerbera: dum stridor ferri/tracteq; cathene

Semper et obducta deprefatur nocte tenebre.

¶ Preterea que dicam animis aduertite vestris

Non ego vos post hactenus de more iuuentis

Religione patrum truncis/et robore nata

Mortali ve manu effigies/nec templa deorum.

Audite: et repetens iterum/iterumq; monebo.

¶ Sed perisse semel satis est: natumq; patrēq;

Profuerit meminisse magis: si credere dignū est

Sed fugit interea fugit irreuocabile tempus:

Flammarumq; dies: et vis inimica propinquat.

Attonitis hesere animis nec plura moratus

¶ Hic aliud maius miseris mortalibus egris

Judicium canit: et tristes denunciat iras:

Venturum excidit: et vasta cenuulsa ruina

Et

Hic omnem ydo-
rum cultuz pibet.

Docet credere patrē
et filium in diuinis

Predicit dominus
de die iudicii.

De interrogatiōe pu
blicani magister q̄o
faciēdo vitā eternā
possidebo

Omnia tunc pariter rursus immiseret igni.

Palentesq; polo stellas/celiq; ruinas.

Tunc vero tremefacta nouus per pectora cunctis

Insinuat pauor et taciti ventura videbant.

Hoc super aduentu cū dicta horrēda moueret

Ora puer/ prima signans: intonsa iuuenta

Diues opum/studio florens/et nobilis ortu

Quinq; greges illi balantum / et quina redibant

Armenta: et dapibus mensas onerabat optimis .

Continuo alacris palmas vtraq; tetendit:

Et genua amplectens sic ore affatur amico

O decus/o fame merito pars maxima nostre

Ad te confugio: et supplex tua numina posco .

Omnia perfect: atq; animo mecū ante peregi.

Eripe me his inuicte malis: quod deniq; restat:

Quod ve sequens: tantos possem sufferre labores

Accipe daq; fides: michi iussa capescere fas est:

Etq; huic responsum paucis ita reddidit heros.

O prestans animi iuuenis: absiste precando

Nec te peniteat nihil o tibi amice relictum est:

Hoc etiam his addam: tua si michi certa voluntas

Disce puer contemnere opes: et te quoq; dignū

Singe deo: et que sit poteris cognoscere virtus
 Da dextram misero: et fratrem ne desere frater
 Si iungi hospicio properat: coniunge volentem
 Casta pudicitia in seruet domus. en age segnes
 Rumpere moras: rebusq; veni non pauper egenis
 Dixerat hęc: ille in verbo vestigia torfit
 Tristior ora modis attollens pallida miris
 Multa gemens se ex oculis attollit: et auferit
 ¶ Tunc etiam tardicostis agitated a selli
 Insedit limbo effulgens. tunc plurima circum
 Matres atq; viri pueri velamina nota
 Subiciunt: funemq; manu contingere gaudent
 Jamq; propinquabant portis: tēplumq; vetustū
 Antiquę cędri centum sublimę columnis
 Aggreditur magna mediis comitāte caterua
 Horrendum siluis hoc illis curia templum
 He sacre sedes: miro quoq; honore colebant.
 ¶ Jamq; sub ingenti lustrat dum singula tēplo
 Horrescit visu subito: insonuitq; flagello:
 Significatq; manu: et magno simul intonat ore.
 Que scelerum faces: que vę ora micantia ceruo
 Cęsarıs et nomen: et mentem insania mutat.

Appropinquate dño
 hierusalem pueri he
 breorum exierunt ob
 uiam ei

Fecit dñs flagellū
 de funiculis. et eiecit
 de tēplo vendentes
 et ementes

**Quidem ex discipu-
lis eius abierunt pi-
scaturi in mari gali-
lee.**

*Quidam ex discipulis
eius abierunt piscaturi
in mari galilee.*

**Dum piscaretur su-
bito orta tempestas
in mari.**

**Domino ambulante su-
pra mare dicunt disci-
puli. domine sal-
ua nos perimus.**

**Hec vobis proprie sedes hic tempore certo:
Perpetuis soliti primū considere mensis:
Obstupuere animis: gelidusq; per ima cucurris
Ossa tremor. mensasq; metu liquere priores.
¶ Inde vbi prima fides pelago tranquilla: p̄ alta
Deducunt focis naues: atq; arte magistratū
Hic alius funda latum transfuerberat amnem
Alia petens: pelagoq; alius trahit humida lina.
Postq̄ altum tenuerates: nec iam ampli⁹ velle
Occurrunt terre: crebris miscat ignibus ether.
¶ Arripiūt subito nubes celumq; diemq;
Consurgunt venti: et fluctus ad sydera tollunt.
At focis subita gelidus formidine sanguis
Dirigit: cecidere animi: cunctiq; repente
Pontum aspectabant flentes/vox omnibus vna
Spemq; metumq; inter dubii seu viuere credāt:
Siue extrema pati: leti discrimine paruo
Qualia multa mari naute patiuntur in alto
¶ Ecce deus magno misceri murmure pontum
Emissamq; hyemem sensit: cui summa potestas
Par leuisbus ventis: et fluminis oclor vnois.
Prona petit maria: et pelago decurrit aperto:**

Nece longo distat cursu pereunte carina?

Agnoscent longe regem. dextramq; potentem

Mutati socii: et magno clamore salutant.

Qui ut altos tetigit fluctus: et ad equora venit:

(Id vero horrendum/ac visu mirabile) ferre

Subsidium venit: remo ut luctamen abesset:

Collectasq; fugat nubes: graditurq; per equos

Jam medio apparet: fluctu latera ardua tinxit.

At media socios incedens naue per ipsos

Ecce gubernaculo recior: subit ipse magister.

Intremuit malus: tremuit sub pondere cimba.

Vela cadunt: puppiq; deus consedit in alta:

Et tandem leti naute auertuntur arenę.

Deuero interea propice fit vesper olimpo.

Tunc victu reuocant vires: fusiq; per herbam

Et dapibus mensas onerant: et pocula ponunt

Postq; prima quies epulis mensęq; remote:

Ipse inter primos genitor instaurat honores

Suspiciens celum: tunc facta silentia linguis.

Dat manibus fruges/dulcesq; a fontibus vndas

Impleuitq; mero pateram: ritusq; sacrorum

Edocet: immiscetq; preces: ac talia fatur.

Domínus intrauit
nauem ⁊ illico cessa-
uit tempestas.

Uespere facto pa-
rauerunt cenam di-
scipuli.

Post cenam domi-
nus docuit eis orare.

Cii.

Quomodo instruit do-
minus sacramentum
preciosissimi corpo-
ris et sanguinis sui.

Unus morietur p
populo.

Dicebant iudei quis
est hic.

Iudei interunt psi-
lium ut cum morti
traderant.

¶ Audite o proceres (ait) et spes discite vestras
Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit

¶ Promissis q3 patris vestra (inquit) imnera vobis
Certa manet pueri: et palmam mouet ordine nemo
Et hic cum palmum terris se crastina reddet:

¶ Unus erit vestrumq3 in me exercitumq3 meorum
(Dum pactum medium se offert) de corpore nostro:

¶ Haec dies (nisi fallor) adest: secludite curas.

¶ Necum erit iste labor: nec me sententia fallit.

¶ Unum pro multis dabitur caput. hec vbi fatus
Conticuit: seramq3 dedit per membra quietem

¶ Ecce autem interea surgens auroa reliquit:

¶ Tandem sacerdotes late loca questibus implent:

¶ Cum patribus populi gesturq3 pagina murmur

¶ Quod genus hoc hominum: que huc tam barbara more

¶ Permittit prima: penes cum sanguine poscunt.

¶ Undiq3 collecti et magno clamore sequuntur

¶ In fontem: seuitq3 animis ignobile vulgus

¶ Sol medium celi conscenderat igneus orbem:

¶ Cum subito accinctiq3 omnes populosq3 patresq3

¶ Exposcunt: fariq3 iubent quo sanguine cretus:

¶ Quid ve vetat: quid ve ipse ferat preclara tuentes

¶ Facta viri nimius dolor et stupor: viget subertes
 Mescia mens hominum tentat illudere capto
¶ Tunc vero aptatis concurrunt vndiqz telis.
 Tollitur in celum clamor: cunctiqz repente
 Corripuere sacram effigiem manibusqz cruentis
¶ Ingentem quercum decisis vndiqz ramis
 Constituunt: spinisqz ligant ingentibus illuz
¶ Tendebatqz manus pedibus permuta nexis
 Triste ministerium sequitur quos cetera pubes
 Ausi omnes immane nefas: ausoqz potiti.
 Ille autē ipautous quo vincula nectitis (inquit)
 Tanta ne vos generis tenuit dementia vestri?
 Post mihi non simili pena commissa luetis.
¶ Talia perstabat memorans: fixusqz manebat.
 Interea magno misceri murmure celum
 Incipit: et rebus nos abstulit atra colorem:
 Impiaqz eternam timuerunt secula noctem.
 Terra tremit: fugere fere: z mortalia corda
 Pergentes humilis strauit pauor: inde repente
 Dat tellus gemitum: et celum tonat omne fragore
¶ Extemplo comote herebi de sedibus imis
 Umbre ibat: tenues: tellus quoqz: z equora potit

Quomō illudebāt et
 Cū gladiis et fusti-
 bus pprehēderūt eū

Lignum crucis ex-
 tollunt.

Quomodo crucifixe-
 runt eum.

Fixus in cruce cum
 esset poigia magna
 ostensa sunt.

de terre motu i mor-
 te domini

Multa corpora sur-
 reperunt cum cristo.

Sol obscuratus ē i
morte dñi.

Discipuli oēs fuge
runt eo relicto

Tertia die resurrex
it dñs de sepulcro.

Milites fugerūt vt
soterre motu

Signa dadant. sistunt amnes terreque debescunt

Quin ipse stupere domus: atque intima leti

Tartara: et vmbrose penitus patuere cauernae:

¶ Sol quoque exorsens (cuncti se scire fatentur)

Tunc caput obscura nitidum ferrugine traxit:

¶ Diffugiunt comites: et nocte teguntur opaca

Multaque dura suo tristi cum corde volutant

Quo factant herent: infixi pectore vultus:

Verbaque: nec placidam membris dat cura quietem

Tunc senior tales referebat pectore voces

Multa putans. vbi nunc nobis deus ille magister

Quem sequimur? quo ve ire tubas? vbi ponere sedes

O dolor: atque decus tantarum gloria rerum?

Jam iam nulla mora est: et nos trahere in omnia tecum?

(Oramus) neque aspectu ne subtrahere nostro.

¶ Hos inter motus media inter talia verba

Tertia lux gelidam celo dimouerat umbram:

Itaque pedem referens superas veniebat ad auras

Eum subito ante oculos ingenti mole sepulchrum

(Corpus vbi exanime positum) nec claustra: nec ipsi

¶ Custodes sufferre valent anulusque saxi.

Saxa vident laxis laterum compagibus arctis.

Sit sonus ingenti concussa est pondere tellus
Horror ubiq; animū simul ipsa silentia terrent
¶ Ecce autem (primi volucrū cū culmine cantus)
Ingreditur linquens antrum spoliūq; superbus
Ibat ouas: pulsuq; pedum tremit excita tellus.
Vulneraq; illa gemēs foribus sese ingerit atris:
Atq; hic ingentem comitum affluxisse nouorum
Inuenit admirans numerum cūctisq; repente
Improuisus ait: coram quem queritis adsum,
Elicit iter durum pietas: et viuida virtus.
Precipites vigilate viri, timor omnis abesto.
¶ Hi nostri reditus: expectatiq; triumphū:
Hec mea magna fides o terq; quaterq; beatū:
Que vobis que digna viri pro laudibus istis
Præmia posse reor solut: que digna parauit
¶ Accipite ergo animis: que vos a stirpe parētū
Prima tulit tellus: eadem vos vberē leto
Accipiet renouate animum: mestumq; timorem
Mittite: et vosmet rebus seruate secundis.
Quod superest leti (bene gestis ordine rebus)
Pacem orate manu: pacem laudate sedentes.
Magnanimum pacis solum immobile pignus.

Januis clausis ve-
nit cristus ad disci-
pulos

Hec locutus suz vo-
bis dū adhuc essem
vobiscum

Qui pmēstis me-
cum in tentationib9
meis

Hic ostendit eis ma-
nus et latus

Gausi sūt discipuli
viso domino

De ascēsiōne domi-
ni in celū videntibz di-
scipulis

¶ Et simul his dictis faciem ostendebat et ora

Ora: manusq; ambas populatq; tempora ferro

¶ Immi seētq; manus manibz: gaudetq; tuētēs

Hec vidisse semel satis est: iuuat vsq; morari:

Et conferre graduz /z dextre coniungere dextram.

His demum exactis spirantes dīmouet ymbas.

¶ Aera per tenerum celoq; inuectus aperto

Mortales visus medio in sermone relquit:

Seq; infert septus nebula (mirabile dictu)

Atq; illum solio stellantis regia celi

Accipit: eternumq; tenet per secula nomen:

Ex illo delatus honos: letumq; minores

Seruauere diem tot iam labentibus anhis.

O decus et nostrum / tantarum gloria rerum?

Semper honos: nomenq; tuū: laudesq; manebūt

Et nos et tua dextera adi pede sacra secundo.

Annua: q̄ differre nephas celebrare fauentes.

Hunc socii morem sacrorum: hūc ipse teneto

O dulcis coniunx: et si pietate merentur:

Hac casti maneant in religione nepotes.

Finis veteris ac noui testamenti metricę
compilatis a Valeria Proba.

Mirandū mul
tis opus explicit arte para
Moscere si vul
Monacha virgili constat satis esse rela
um per partes vnoiq3 leg
Et testament
vetus inde nouiq3 peg

tum

te

Probo valente vxoris adelphi
opusculum feliciter explicit.

A Martial Mailhot

Remoges par sa puissance. Ma de du Roy de
France quil m:

Venerabilis

Accepte debite unum quod ra
na inusta
Est dcani lte famis p. p. par
Homo est inna d. p. d.
J. J. J. Johanes

L... .. 14 ... ind

(5)

FRANCE.

Poitiers.

Jean Bouyer and Guillaume Bouchet: A.D. 1491-1500.

57. FALCONIA PROBA, VALERIA, *Latin poetess (IVth century)*.

Cento Virgilianus. [Latin verses.]

1a TITLE: Probe uxoris adelphi opusculum || feliciter sic incipit || [Printer's Device.] 18a END: Probe valerie uxoris adelphi || opusculum feliciter explicit. ||

GOthic LETTER, 22 lines to a full page. Two bold ornamental woodcut initials, white on black ground, and a black Lombard. Marginalia. With printed signatures. Printer's woodcut device on title-page, containing the names of Bouyer and Bouchet.

A large woodcut of an open hand on the verso of the title.

[Poitiers], Jean Bouyer and Guillaume Bouchet, [about 1500].

4to. *Levant morocco, by Rivière.*

(SEE ILLUSTRATION OPPOSITE.)

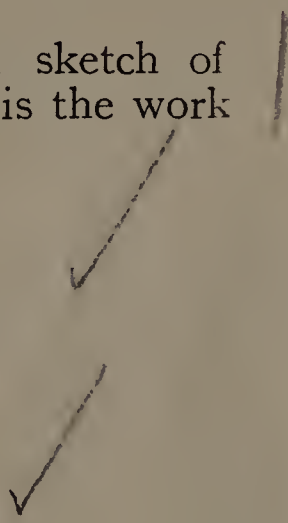

Collation: A B C⁶ = 18 leaves. Paper without watermark. Types: Title in gothic *lettres bâtarde* (see Claudin, *Monuments*, fig. 128); text and marginalia in an ordinary 10-point gothic character, leaded, for the text (see Claudin, fig. 119). Ornamental woodcut initials C and I (the C reproduced in Claudin's *Monuments*, fig. 212).

Proctor 8751. British Museum *Short-title Catalogue of French books*, p. 444. Not in Pellechet, therefore not in any public library in France.

A very rare Poitiers impression.

The *Cento Virgilianus* (*Virgilian Patchwork*) is a metrical sketch of Biblical history made up of collected passages from Virgil; it is the work of Valeria Falconia Proba, wife of a Roman proconsul.

FRANCE.

Rouen.

Jean Le Bourgeois : A.D. 1488-1499.

The father of Jean Le Bourgeois was Gaillard Le Bourgeois, one of the principal booksellers of Rouen in the second half of the fifteenth century.

Jean Le Bourgeois established the second press at Rouen. It seems that when Guillaume Le Talleur, Rouen's first printer, began to set up his press Gaillard Le Bourgeois dispatched his son to Paris to acquire the art of printing from Jean Du Pré, who was in the habit of receiving provincial booksellers as pupils. On the return of Jean to Rouen with typographical material and workmen provided by Du Pré, Gaillard secured from the chapter of the Cathedral of Rouen the order for printing the dispensations for Lent, 1488. The first book printed by Jean Le Bourgeois, Vol. I. of *Le roman des chevaliers de la table ronde*, was completed on the 24th of November, 1488. Vol. II. of the work, which appeared about a month earlier than Vol. I, was printed for Jean Le Bourgeois at Paris on the press of Du Pré. In 1492 Le Bourgeois printed two editions of a Breviary for the use of the Church of Rouen. His last known productions appeared in 1499, a Breviary and a Missal of Coutances, both commissioned by Pierre Regnault, a bookseller of Caen. The name of Jean Le Bourgeois is not met with later than 1499, and his typographical material seems to have been acquired in 1499 by Laurent Hostingue, printer at Rouen and Caen. Jean Le Bourgeois and Jean Burges, a Rouen bookseller, whose name appears as joint publisher in several early sixteenth century books, are frequently assumed to be one and the same person. There appears to be no strong reason for this identification, and it seems decidedly odd that Jean Le Bourgeois who came of a family respected in Rouen should suddenly decide to work under a very changed form of his name.

The fullest account of Jean Le Bourgeois is to be found in G. Lepreux's "Gallia Typographica," Book III, Vol. I, pp. 240-244.

Device: The arms of Rouen, the monogram J.L.B., from which issues a cross with a pennon, and the name of the printer. Round the frame the legend: "Sit nomen Domini benedictum."

Probe Sponis adelphi opusculum
feliciter sic incipit

TITLE-PAGE WITH WOODCUT DEVICE GIVING NAMES OF THE PRINTERS, FROM
VALERIA FALCONIA PROBA. CENTO VIRGILIANUS.

[POITIERS], JEAN BOUYER AND GUILLAUME BOUCHET, [1500].

See Item opposite.

FRANCE.

Poitiers.

Jean Bouyer and Guillaume Bouchet : A.D. 1491-1500.

56. PETRARCA, FRANCESCO, *Italian poet (died 1374).*

[Dialogus.]

1a. Franciscus Petrarcha || Animus desiderio te vidēdi miru
immodu pater pop || time feruet : . . . 4b END : Finet libellus
iste ||.

GOTHIC LETTER, 21 lines to a full page. *Ornamental wood-
cut initial A, white on black ground, at commencement.
Without printed signatures.*

[Poitiers, Jean Bouyer and Guillaume Bouchet, about 1500.]

4to. *Levant morocco, by Rivière.*

(SEE ILLUSTRATION OPPOSITE.)

£200

Collation : [a⁴] = 4 leaves. Paper without watermark. Type : Ordinary
10-point gothic character, leaded (see Claudin *Monuments*, fig. 119).
Ornamental woodcut initial A (see Claudin, fig. 212).

An unrecorded impression by Bouyer and Bouchet at Poitiers. We cannot
trace another edition of this dialogue between a citizen and a rustic,
assigned by the heading to Petrarch.

Some small wormholes through the text.

They are chiefly an exegesis of the text. In his treatment of the *proprietas*, however, he goes beyond his master, heaping up even more rules.

Bound with the two works described above. It is seldom that all three are found together. And yet the signatures — capitals for the first part, lower case for the second, and double lower case for the third — make it almost certain that the three treatises were intended to form one volume.

ALBI

JOHANN NEUMEISTER?

LIBER SOLILOQUIORUM.

c. 1480.

Hain 9,293; Stillwell I178.

Printed with roman types, in folio of a leaf is 279 × 200 mm., and the form, in two columns, 34 lines to a printed text in a column measures column. It has 26 leaves. The size 197 × 58 mm. Initials in red.

HAVING finished his *Etymologiae*, that great encyclopedia, St. Isidore of Seville continued to compile shorter treatises more or less connected with his chief work. He elaborated on the grammar and dialectics of the *Etymologiae* in a book called *Differentiae*. Unfortunately, he found that the supplement required a further elucidation, and so he composed his *Liber Soliloquiorum*, which is also called *Liber Lamentationum* and *Synonyma de Homine et Ratione*.

426

MORE BOOKS: A BULLETIN

BESANCON

PETER METLINGER

RODERICUS ZAMORENSIS. *Speculum Humanae Vitae*.

1488.

Hain 13,947.

Printed with gothic types, in quarto leaf is 205 × 129 mm., and the printed form, 29 lines to a page. It has 180 text measures 153 × 95 mm. In leaves, f. 101 blank. The size of a contemporary binding.

THE arrangement is somewhat different from that of the Toulouse edition: first is the table of contents for both books, followed by an alphabetical index; then come the dedication, prologue, and preface. The text seems more correctly printed.

Peter Metlinger was the only printer working at Besançon. A native of Augsburg, he studied at the University of Basel and later became Johann von Amerbach's Paris representative. He published only three books in the city, with types (and workmen) sent from Basel. In 1490 he printed at Dole and in 1491 at Dijon. Thus he was responsible for the introduction of printing in three French cities. The gothic types of the *Speculum* are very handsome; and the title-page has a large initial S such as the Paris printers were accustomed to use.

Bound together with the work is the *Sophologium* of Jacobus Magni, printed by Vingle at Lyon in 1495.

Bought in December 1939.

DIJON

PETER METLINGER

JOANNES DE CIREYO. *Privilegia Ordinis Cisterciensis*. July 4, 1491.

*Hain *13,367; Stillwell P893.*

Printed with gothic types, in quarto leaf is 197 × 136 mm., and the printed form, 35 lines to a page. It has 200 ed text measures 152 × 101 mm. leaves, the first and last blank; the Decorative woodcut initials. Bound first blank is lacking. The size of a in red morocco by Rivière.

THE book is, as the title indicates, a collection of privileges granted to the Cistercian Order. "We, Brother John, abbot of the Cistercians," the preface begins, "considering with deep sorrow how our holy order is in these sad times disturbed and wounded almost everywhere on earth, and how its papal and royal privileges and liberties are impugned and infringed and thus the discipline of the rule is for the most part nullified, have applied our thoughts to a possible remedy . . . Hence we have had excerpted and copied from the Cistercian archives, and here printed,

